

Bestuursvoorstel

Onderwerp: DAW Impuls projecten Nummer: Z54987/157843	Agendapunt: 7
--	----------------------

DB: Ja 02-09-2025	BPL: Ja 17-09-2025	FAZ: Nee	VVSW: Nee	AB: Ja 01-10-2025
-----------------------------	------------------------------	-----------------	------------------	-----------------------------

Opsteller: Karel Van der Vegt, (0598) 69 3404 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Boy de Vries	Portefeuillehouder: Anja Woortman
---	---------------------------------------	---

Ondersteuning van de afdeling: ☐ Technisch ☐ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☒ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging

Externe betrokkenen: Ministerie van IenW, Provincies Groningen en Drenthe, de EU en de Agrarische sector	Reden: Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is betrokken als subsidieverstrekker. De agrarische sector, EU en provincies zijn betrokken als belanghebbende en/of mede- financier.
--	---

Samenvatting: Het waterschap Hunze en Aa's kan gebruikmaken van de DAW Impulsregeling, een subsidieregeling van het Rijk gericht op kennisdeling en onderzoek voor duurzaam waterbeheer in het landelijk gebied. Er zijn twee subsidieaanvragen voorbereid met het waterschap als penvoerder, dit zijn: - Onderzoek Infiltratiesleuven - Inzet satellietbeelden bij gebiedsgericht onderzoek De DAW Impulsregeling vergoedt 50% van de projectkosten. De cofinanciering komt vanuit het waterschap Hunze en Aa's, de provincie Groningen, de EU, en de brancheorganisatie Akkerbouw. Voorgesteld wordt een krediet beschikbaar te stellen ter hoogte van de totale projectkosten en, als onderdeel hiervan, een cofinanciering van € 375.000,- vanuit het waterschap toe te zeggen. Na afronding van het project wordt de vastgestelde subsidie en bijdragen van derden verrekend met het beschikbaar gestelde krediet.
--

Duurzaamheidsparagraaf: Ja

Begrotingsaspecten: Ja

AB voorstel: - Instemmen met het penvoerderschap van twee DAW Impuls projecten; - Hiervoor een bruto budget beschikbaar te stellen van € 1.600.000,-.
--

Besluit/opmerkingen bestuur:

Bestuursvoorstel

Paraaf Secretaris-directeur:

Inleiding

Het waterschap kan gebruik maken van de Rijkssubsidieregeling DAW Impuls. Deze regeling richt zich met name op kennisdeling en onderzoek voor het stimuleren van waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid in het landelijk gebied. Er zijn momenteel twee aanvragen voorbereid en vrijblijvend ter beoordeling ingediend.

Voorgeschiedenis

De DAW Impuls subsidieregeling is ontstaan als onderdeel van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Dit plan is een samenwerking tussen agrariërs en overheden om schoon en voldoende water en een gezonde bodem te realiseren.

Landelijk is afgesproken om het programma te versnellen en samen tot een effectievere aanpak te komen van de agrarische water- en bodemopgaven. Onderdeel van deze versnelling is de Tijdelijke subsidieregeling stimulering uitvoering maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, kortweg Impulsregeling DAW. Deze regeling wordt beschikbaar gesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Subsidieabel zijn fysieke maatregelen in eigendom van het waterschap en projecten die bijdragen aan samenwerking, kennisdeling en monitoring.

Alleen waterschappen kunnen DAW Impuls subsidie aanvragen. Een vereiste is dat de agrarische sector betrokken is.

Huidige situatie

Onlangs zijn voor twee projecten voorlopige, vrijblijvende DAW Impuls subsidieaanvragen ingediend. Aan de hand van deze aanvragen kan het ministerie van IenW de inhoudelijk beoordeling van de projecten al starten.

Het indienen van een definitieve aanvraag is afhankelijk van een volledig sluitende cofinanciering. Hiervoor is de bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot onze bijdrage en die van de Provincie Groningen vereist.

Voor één van de projecten wordt voorgesteld een deel van het DAW budget Drenthe in te zetten als cofinanciering. Dit budget is met het AB bestuursvoorstel van december 2024 gereserveerd. Het betreft budget van het Waterschap Hunze en Aa's, dat samen met de provincie Drenthe wordt beheerd. De provincie Drenthe heeft al bestuurlijk ingestemd met de inzet van DAW budget voor dit project.

Beschrijving en onderbouwing

Hieronder worden de projecten kort beschreven en wordt toegelicht waarom deze voor Hunze en Aa's en de agrarische sector van belang zijn.

Onderzoek Infiltratiesleuven

Op de twee proefboerderijen van Wageningen universiteit (WUR) op zand (Kooijenburg in Marwijksoord en 't Kompas in Valthernmond) worden proeven aangelegd met infiltratiesleuven. In het onderzoek wordt gekeken naar de werking van de sleuven, de bijdrage die ze kunnen leveren aan minder afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen richting het oppervlaktewater.

Het onderzoek zal naar alle waarschijnlijkheid door de WUR uitgevoerd worden. Er wordt gewerkt met herhalingen zodat er ook wetenschappelijke uitspraken gedaan kunnen worden.

Samengevat zijn de volgende activiteiten gepland:

- Voorbereiding: nulmetingen, bodemverkenning, hydrologisch vooronderzoek en opstellen van meet- en analyseprotocollen.
- Proefopzet: 24 proefvelden verdeeld over twee locaties (Valthermond en Marwijksoord), met vier varianten van infiltratiesleuven en bufferstroken, elk in drievoud. In de pilots wordt gekeken naar optimaal bodembeheer op het perceel door toepassing van innovatieve technieken zoals de "wafeltjesrol".
- Intensieve bemonstering: 360 afspoelingsmonsters en 28 drainmonsters worden verzameld en geanalyseerd, inclusief simulatie van extreme regenbuien.
- Wetenschappelijke onderbouwing: literatuuronderzoek naar bodemcapaciteit en afbraak van stoffen, rekening houdend met klimaatscenario's
- Stakeholderbetrokkenheid: samenwerking met provincies, ketenpartners (Avebe, Cosun), agrarische collectieven en een klankbordgroep.
- Communicatie en rapportage: jaarlijkse tussenrapportages, flitsbijeenkomsten, en een eindrapport met praktische factsheet voor telers. Op beide proefboerderijen worden open dagen gehouden waardoor het bereik groot is van het verspreiden van de opgedane kennis onder de agrariërs in Drentse Aa gebied, Hunze en Veenkoloniën (Groningse en Drentse deel).

Het onderzoek is nodig om onderbouwd beleid te kunnen maken over wat we wel en niet toestaan betreffende het graven van greppels dwars op de sloot. Dit is een maatregel die benoemd is in het waterbeheerprogramma (maatregel 8.2.1.7 Beleid omgaan met greppels in landbouwpercelen). Tevens draagt het onderzoek bij aan maatregel 6.5.2. van het waterbeheerprogramma "Stimuleren optimaal bodembeheer en efficiënt watergebruik via pilots en kennisverspreiding".

Inzet satellietbeelden bij gebiedsgericht onderzoek

Er is behoefte aan meer inzicht in de effectiviteit van bodemmaatregelen voor schoon en voldoende water. Satellietbeelden kunnen helpen om veranderingen in de bodem en gewassen goed te volgen. In dit project onderzoeken we of deze beelden bruikbaar zijn om te zien wat het effect is van maatregelen in de praktijk. Zo willen we telers en overheden helpen om betere keuzes te maken voor water en bodem.

Het project heeft als doel te onderzoeken in hoeverre satellietbeelden:

- Inzicht geven in de effectiviteit van bodemmaatregelen (Drentsche Aa en Veenkoloniën); Hiervoor wordt een tijdlijn gemaakt met verschillende gegevens: meteorologische gegevens (neerslag, temperatuur, verdamping), gewasgegevens, satellietbeelden en informatie uit gesprekken met 3 telers per gebied. Er wordt een tijdhorizon van maximaal 20 jaar aangehouden om voldoende geschikt materiaal te hebben.
- bruikbaar zijn voor het bepalen van het optimale moment van beregening (Drentsche Aa en Veenkoloniën);
- Ook hiervoor wordt een tijdlijn met verschillende gegevens gehanteerd. Daarnaast worden er in het veld bodemvochtsensoren geplaatst, deze worden vergeleken met de real-time informatie van de satellietbeelden.
- inzicht kunnen bieden in de relatie tussen bodemmaatregelen en waterkwaliteit (Oldambt). Dit kan met behulp van waterkwaliteitsbemonstering, een beschrijving van het gebied (hoogte, bodem, waterhuishouding, teeltgegevens), en met satellietbeelden. Dit deelproject combineert al deze gegevens tot een inzicht in het gebied, waarna meer kennis kan worden verworven over de

werking van het gebied. Met het gebruik van een nitraatapp kunnen telers zelf meer inzicht krijgen in de waterkwaliteit.

Kennisdeling met agrariërs en stakeholders is tevens een belangrijk doel. Via bijeenkomsten, factsheets en app-groepen worden telers actief betrokken.

Dit project draagt bij aan waterbeheerprogramma maatregelnummer 6.5.1. "Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers".

Risico's

Rondom de subsidieverlening en uitvoering zijn enkele onzekerheden die mogelijk effect hebben op de projecten. Afhankelijk van het effect op de inhoud en/of financiering zal ambtelijk worden bepaald of het project in aangepaste vorm wordt uitgevoerd of dat het niet wordt gestart cq. wordt beëindigd. Deze onzekerheden zijn:

- Het risico bestaat dat de subsidie niet verleend wordt.
- Een deel van de cofinanciering komt van derden, waaronder de provincie Groningen. Deze bijdragen zijn ambtelijk grotendeels reeds toegezegd, maar dienen nog bestuurlijk bevestigd te worden.
- Voor het uitvoeren van de onderzoeken is specialistische kennis nodig in combinatie met een grote schaalgrootte. De partijen die dit kunnen uitvoeren zijn zeer beperkt. Mogelijk heeft dit gevolgen voor de uitvoering van de projecten. In overleg met het team inkoop wordt besproken hoe deze opdrachten in de markt gezet kunnen worden.
- Gesubsidieerde projecten moeten uiterlijk in 2027 gerealiseerd zijn. Er wordt pas gestart na subsidieverlening. De datum van subsidieverlenging heeft invloed op de uitvoerbaarheid.
- De subsidie wordt wel verleend maar niet (volledig) vastgesteld. Dit kan gebeuren indien het project niet precies conform subsidieaanvraag of – voorwaarden wordt gerealiseerd. In sommige situaties kan dit leiden tot een verlaagd subsidiebedrag. Op basis van de kennis en ruime ervaring van het waterschap met subsidies wordt dit risico als klein ingeschat. Met team inkoop wordt besproken hoe het financiële risico kan worden beperkt indien blijkt dat subsidievoorwaarden niet of slechts deels kunnen worden behaald. Bijvoorbeeld met go/no go momenten bij opdrachtgunning.

Naar verwachting zal het project conform subsidievoorwaarden worden uitgevoerd. In dit geval is de uiteindelijke eigen bijdrage van Hunze en Aa's circa 23% van de kosten.

Kans

Indien de subsidie conform aanvraag wordt vastgesteld kan met een relatief kleine financiële bijdrage van het waterschap grote onderzoeken worden uitgevoerd die bijdragen aan de kennis van duurzaam waterbeheer in het waterschapsgebied.

Tevens dragen de projecten bij aan het versterken van ons netwerk met regionale partners die betrokken zijn bij het verduurzamen van waterbeheer in het landelijk gebied.

Duurzaamheidsaspecten

Geen spijtmaatregel

Met deze DAW Impuls projecten wordt er onderzoek en kennisdeling ondersteund dat bijdraagt aan een duurzaam waterbeheer in het landelijk gebied.

Niet afwentelen tijd/ruimte/anderen

De DAW Impuls projecten richten zich op het nemen van maatregelen bij de bron.

Natuurlijk gestuurd en functionerend

Indien mogelijk en effectief wordt er gebruik gemaakt van natuurlijke processen.

Gezond ecosysteem

De projecten zijn deels gericht op het herstellen of handhaven van een gezond ecosysteem. Zo richten onderdelen zich specifiek op onderzoek naar emissiebeperking van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten naar oppervlaktewater.

Verantwoord gebruik van (hulp)bronnen

Mogelijk heeft de uitvoering van de DAW Impuls projecten op de korte termijn inzet van extra grondstoffen tot gevolg. Het doel op de langere termijn is duurzamere inrichting van het landelijk gebied.

Afstemming op gebruiksfuncties

De onderzoeken dienen om boeren beter te kunnen adviseren over de maatregelen die op hun specifieke bedrijf het meeste effect op het watersysteem hebben.

Meerwaarde voor andere dan taakbelangen

De DAW Impuls projecten dragen bij aan kennis over de waterkwaliteit en -beschikbaarheid in het landelijk gebied. Hiermee dienen de projecten niet alleen landbouwdoelen, maar ook natuur, landschap en recreatie.

Extern betrokkenen

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is betrokken als subsidieverstrekker en beoordelaar van de kostendeclaraties. De agrarische sector, EU en provincies zijn betrokken als belanghebbenden en/of medefinancier.

Financiën (algemeen)

De totale kosten van beide Impuls-projecten bedragen € 1.600.000,-. Deze kosten worden niet geactiveerd, maar moeten in de exploitatiebegroting worden verwerkt. De aard van de werkzaamheden zorgt er namelijk voor dat we de kosten niet op de balans mogen zetten (activeren en afschrijven in een aantal jaren). Gelet op de lange doorlooptijd van het project en de zorg voor een goede beheersbaarheid worden de kosten echter wél administratief als 'project' in de begroting verwerkt. Elk jaar worden in de jaarrekening de voor ons resterende kosten in één keer ten laste van de exploitatie gebracht.

Ons aandeel in de totale kosten bedraagt € 375.000,-. De kosten, inclusief bijdragen en cofinanciering is als volgt te specificeren:

1. *Onderzoek Infiltratiesleuven*

Totaal geraamde kosten: € 1.200.000,-

Verwachte bijdragen:

DAW Impuls Rijkssubsidie: € 600.000,-

Cofinanciering:

DAW Groningen restant periode 2016-2022: € 200.000,-

Regiodeal Groningen € 100.000,-

Brancheorganisatie Akkerbouw € 25.000,-

DAW Drenthe, periode 2023-2028 (HA) € 200.000,-

Beheerprogramma Hunze en Aa's (HA) € 75.000,-

Het aandeel van het waterschap hierin is € 275.000,-.

2. Inzet satellietbeelden bij gebiedsgericht onderzoek

Totaal geraamde kosten: € 400.000,-

Verwachte bijdragen:

DAW Impuls Rijkssubsidie: € 200.000,-

Cofinanciering:

Regiodeal Groningen € 100.000,-

Blue Transition INTERREG (EU en HA) € 80.000,-

Beheerprogramma Hunze en Aa's (HA) € 20.000,-

Het aandeel van het waterschap hierin is € 100.000,-.

Financiën (dekking aandeel waterschap)

De bijdrage van € 375.000,- voor beide projecten van het waterschap wordt gedekt uit:

- Het DAW krediet voor Drenthe (AB december 2024), verlagen met: € 200.000,-
(Hiervoor in de plaats wordt in 2026 en 2027 € 100.000,- opgenomen in de begroting)
- Het onderzoeksbudget van het waterbeheerprogramma verlagen met: € 95.000,-
- Het Blue transition project. Toe te rekenen aan dit project: € 80.000,-

Financiën (toelichting bijdragen en cofinanciering)

De kosten voor de verschillende projecten zijn geraamd zoals hierboven weergegeven. Het waterschap is penvoerder voor deze projecten. Dit betekent dat wij hiervoor verplichtingen aangaan en verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

De bijdrage vanuit de DAW Impuls subsidie is pas zeker als deze na afronding van het project wordt vastgesteld. Om het project te kunnen starten en uitvoeren moet het waterschap als penvoerder een krediet ter hoogte van de volledige geraamde projectkosten beschikbaar hebben.

Naar verwachting zal de subsidie conform vaststellingsverzoek worden vastgesteld en uitgekeerd. Ook de bijdrage van derde partijen kan dan definitief worden vastgesteld. De subsidie en bijdragen van derden worden dan definitief verrekend met het beschikbaar gestelde krediet van Hunze en Aa's.

De toegezegde cofinanciering van het waterschap blijft als bijdrage over. Op een totale projectgrootte van € 1.600.000,- is dit € 375.000,-. Dit is een bijdrage van circa 23%.

De projecten zullen alleen in deze vorm opgestart worden indien ook de Provincie Groningen de cofinanciering bestuurlijk bevestigt en indien de definitieve DAW Impuls subsidieaanvraag wordt verleend.

Bijdrage Hunze en Aa's

De cofinanciering van het waterschap kan grotendeel worden betaald uit het DAW Drenthe krediet. Dit betreft krediet van het waterschap Hunze en Aa's, waarover waterschap en Provincie Drenthe op basis van de bestuursovereenkomst DAW gezamenlijk beslissen. Gedeputeerde Staten Drenthe heeft ingestemd met de inzet van dit krediet voor dit project.

Vanuit het waterbeheerprogramma (WBP) kan aan het Infiltratiesleuven onderzoek worden bijgedragen vanuit de maatregel nummer 6.5.2. "Stimuleren optimaal bodembeheer en efficiënt watergebruik via pilots en kennisverspreiding".

Het project "Inzet satellietbeelden bij gebiedsgericht onderzoek" sluit aan bij WBP maatregelnummer 6.5.1. "Bepalen beschikbare bodemvocht via satellietgegevens en gegevens ter beschikking stellen aan gebruikers" en kan hieruit deels worden gefinancierd.

EU INTERREG

Tot slot kan een bijdrage worden geleverd vanuit het EU INTERREG project Blue Transition, omdat met de inzet van satellietbeelden een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan dit Europese project. Veertig procent van de Blue Transition bijdrage bestaat uit eigen cofinanciering voor dit EU project. Bij de cofinancieringsverklaring voor DAW Impuls vanuit het waterschap moet ook het EU deel bevestigd worden. De EU bijdrage en eigen cofinanciering is samen € 80.000,-.

Bijdrage Provincie Groningen

Het "DAW Groningen restant periode 2016-2022" betreft budget van de Provincie Groningen. Dit is een restant uit een voorgaande DAW periode waar de provincie zelf over beschikt. De bijdrage is ambtelijk toegezegd en dient nog bestuurlijk te worden bevestigd.

Daarnaast heeft de Provincie Groningen ambtelijk bijdragen uit de Regiodeal Groningen toegezegd. Naar verwachting zullen deze toezeggingen in september 2025 bestuurlijk bevestigd worden.

Bijdrage Brancheorganisatie Akkerbouw

Deze organisatie deelt de relevantie voor nader onderzoek naar de inzet van Infiltratiesleuven en heeft daarom ook een bijdrage in de cofinanciering toegezegd.

Communicatie

De communicatie bestaat uit twee delen. Ten eerste het ontvangen van de subsidie en het uitvoeren van de onderzoeken. Ten tweede het delen van de onderzoeksresultaten. De communicatie voor beide onderdelen zal als onderdeel van het project worden voorbereid.

Uitvoering/tijdspad

- Er zijn voorlopige subsidieaanvragen ingediend voor deze projecten. In afwachting van de toezegging van cofinanciering kunnen deze al door het ministerie inhoudelijk worden beoordeeld. Het indienen van een definitieve aanvraag is gepland voor begin oktober 2025 en is afhankelijk van dit bestuursvoorstel en de bevestiging van de bijdrage van de provincie Groningen.
- De uitvoering van de projecten is gepland voor 2026 en 2027.

Evaluatie

De projecten zullen intern geëvalueerd worden. Opgedane inhoudelijke en procesmatige kennis en inzichten zal gebruikt worden voor toekomstige projecten.

Voorstel

- Instemmen met het penvoerderschap van twee DAW Impuls projecten;
- Hiervoor een bruto budget beschikbaar te stellen van € 1.600.000,-.

namens het dagelijks bestuur,

Jelmer Kooistra
Secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
Dijkgraaf